

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1985/2023
26.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Иване Рађеновић, председника већа, Владиславе Милићевић и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Момчило Кијановић, адвокат из ..., против туженог „Путник“ АД Београд, чији је пуномоћник Марија Китаревић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2551/22 од 08.09.2022. године, у седници одржаној 26.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2551/22 од 08.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 3115/12 од 09.11.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и поништено као незаконито решење туженог бр. .. од 28.05.2012. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду бр. .. од 19.08.1991. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу, уместо враћања на рад, на име накнаде штете исплати износ од 347.760,00 динара, са законском затезном каматом од 09.11.2020. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован већи део тужбеног захтева тужиоца од досуђеног ставом другим изреке до траженог износа, као и у делу за законску затезну камату на досуђени износ ставом другим изреке за период од 20.08.2012. године до 08.11.2020. године. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 380.750,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2551/22 од 08.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, другом и четвртном изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде, донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка,

погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку у смислу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23 – други закон), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Такође, неосновани су ревизијски наводи да је другостепени суд учинио битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 8., 238. и 240. ЗПП јер је одлучивао на основу чињеничног стања које је утврђено у првостепеној пресуди.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу на неодређено време код туженог на радном месту конобар у хотелу „ББ“ на ... на основу уговора о раду од 19.08.1991. године. Правилником о организацији и систематизацији послова код туженог бр. .. од 04.05.2012. године (услед очигледне погрешке у писању нижестепених одлука наведено да је од 08.07.2011. године) за послове у ресторану избрисано је радно место конобара јер је предвиђено „0“ извршилаца у сталном радном односу на том радном месту. Одлуком Управног одбора туженог бр. 341 од 23.05.2012. године, утврђено је да ће због технолошких, економских и организационих промена код туженог у оквиру периода од 30 дана доћи до престанка потребе за радом девет запослених на неодређено време од укупно 53 запослена на неодређено време на дан доношења одлуке, уз давања овлашћења генералном директору да за запосленог који је утврђен као технолошки вишак донесе решење о отказу уговора о раду. Решењем генералног директора туженог бр. .. од 28.05.2012. године, тужиоцу је отказан уговор о раду (са пратећим анексима) на основу чланова 158. и 179. став 1. тачка 9. Закона о раду, због престанка потребе за његовим радом услед технолошких, економских и организационих промена и смањеног обима посла. Према понуди бр. .. од 20.06.2012. године (и другим понудама) код туженог се указала потреба за обављањем „привремених“ послова на којима је тужилац радио пре доношења предметног решења о отказу уговора о раду. У време отказа тужилац остварио 23 године радног стажа, имао је 57 година живота, са обавезом издржавања двоје малолетне деце, а једно време је имао регистровану СЗР преко које није остварио приходе јер је био у финансијском минусу. Висина минималне зараде за април 2012. године износила је 19.320,00 динара нето, за остварених 168 сати рада („Службени гласник РС“ бр. 22/12).

У време доношења побијаног решења о отказу у хотелу „ББ“ на ... на радном месту конобар је било четири извршилаца и сви су добили отказ, а након неколико дана од доношења решења о отказу уговора о раду тужилац је добио понуду од туженог да се јави због рада на одређено време, што није прихватио јер је имао сазнање да је тужени ангажовао сезонце. Хотел је радио, одржавао се семинар и дата је евиденција за јул, према којој је један радник имао пуно радно време, чак 70 сати прековременог рада, други радник 46 сати прековременог рада, што указује да је било потребе за радом и није било услова да се конобари прогласе за технолошки вишак. Из исказа руководиоца – менаџера хотела „ББ“ на ... (у време када су конобари запослени на неодређено време код туженог добили отказе), утврђено је да њему није познато када је донет нови Правилник о изменама и допунама Правилника о организацији и

систематизацији радних места код туженог, нити да ли је објављен у хотелу „ББ“, да су сви конобари из овог хотела били проглашени технолошким вишком јер је хотел престао да ради у априлу или мају 2012. године, а поново почео са радом у децембру 2012. године. Из исказа лица које је било шеф тужиоцу и његовим колегама утврђено је да је он био упознат са Правилником о изменама и допунама систематизације радних места код туженог, али и да тај правилник није био објављен, а да је након доношења предметног решења о отказу позвао тужиоца, по налогу дирекције, да дође и закључи уговор по коме је требало да ради 5 – 6 дана што ни тужилац, а ни остали конобари нису прихватили.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су били становишта да тужиоцу припада право на тражену правну заштиту, позивајући се на одредабе члана 179. став 1. тачка 9. тада важећег Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 и 54/09) и одредбе чланова 4., 8. тачка 1. и 9. тачка 1. Конвенције о престанку радног односа. Закључили су да је предметно решење о отказу уговора о раду незаконито јер је донето с позивањем на технолошке, економске и организационе промене, које нису имале објективну структурну вредност. Ово стога што нису конкретизовани критеријуми и мерила на основу којих ће одређени број запослених код туженог постати технолошки вишак, нити је одређено на којим радним местима тај вишак постоји, већ је донетим Правилником о организацији и систематизацији послова број извршилаца за послове конобара сведен на „0“, које измене су биле суштински формалне, након чега је у одлуци Управног одбора од 23.05.2012. године само означено да ће доћи до престанка потребе за радом девет запослених на неодређено време. Током поступка утврђено је да је у време доношења предметног решења код туженог постојала потреба за радом тужиоца на његовом дотадашњем радном месту (конобар), на шта указује понуда бр. .. од 20.06.2012. године (и друге понуде), у којој је наведено да се указала потреба за обављањем „привремених“ послова на којима је тужилац био распоређен пре доношења предметног решења о отказу уговора о раду, искази тужиоца и сведока, којима је првостепени суд поклатио веру, тако да никада није престала потреба за радним местом конобар и радом код тужиоца. Поред тога, тужени није предузео све што је било потребно ради евентуалног распоређивања тужиоца на одговарајуће место сагласно одредби члана 171. став 1. тачка 3. Закона о раду јер из исказа тужиоца произилази да му тужени пре доношења предметног решења није понудио друга радна места у складу са стручном спремом коју поседује иако се у решењу констатује да се на тужиоца не може применити ни једна мера, односно да му се не може обезбедити ни једно право у складу са Законом о раду. Приликом одлучивања, посебно су имали у виду идентичну чињеничну и правну ситуацију, као код тужиоца, са запосленима ВВ и ГГ (на радном месту конобар) у односу на које су пресудом Основног суда у Рашкој П1 172/14 од 19.02.2015. године (правноснажна 10.05.2016. године), донетој у парници по њиховој тужби, поништена решења генералног директора туженог бр. .. и .., оба од 28.05.2012. године, којима су им отказани уговор о раду и наложено туженом да тужиоце врати у радни однос и распореди их на послове који одговарају њиховој стручној спреми. Другостепени суд је додатно изнео аргументацију да је предметно решење о отказу уговора о раду незаконито јер тужени није доказао да је у смислу члана 196. ставов 1. и 4. Устава РС Правилник о организацији и систематизацији послова којим је укинато радно место тужиоца (конобар), односно број извршилаца је сведен на „0“ објавио на огласној табли.

Сходно опредељеном тужбеном захтеву од 13.05.2020. године, нижестепени судови су обавезали туженог да тужиоцу накнади штету у виду 18 изгубљених зарада за период од 01.07.2012. године до 01.08.2014. године у износу од 347.760,00 динара, са законском затезном каматом од 09.11.2020. године као дана пресуђења до исплате у смислу члана 277. ЗОО, с позивом на члан 191. ставови 2. и 4. тада важећег Закона о раду, полазећи од минималне зараде коју је тужилац остварио у априлу месецу 2012. године код туженог као месецу који је претходио доношењу решење о отказу уговора о раду (19.320,00 динара), ценећи све релевантне околности (23 године радног стажа тужиоца у време отказа, 57 година живота у то време, обавезу издржавања двоје малолетне деце, да нје имао остварених прихода по другом основу).

Нижестепене одлуке су зановане на правилној примени материјалног права.

Према члану 179. став 1. тачка 9. тада важећег Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 и 54/09) послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца ако услед технолошких и економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Према члану 4. Конвенције о престанку радног односа, на иницијативу послодавца радни однос радника неће престати ако за такав престанак не постоји ваљани разлог везан за способност или понашање радника или за оперативне потребе предузећа, установе или службе. Према члану 9. тачка 1. у вези члана 8. тачка 1. Конвенције, суд је овлашћен да испита разлоге дате за престанак радног односа као и друге околности везане за односни случај и да донесе одлуку о томе да ли је престанак био оправдан.

Према члану 196. ставови 1. и 4. Устава Републике Србије, закони и сви други општи акти се објављују пре ступања на снагу, а ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања.

И по оцени Врховног суда, предметно решење о отказу уговора о раду тужиоцу је незаконито, због чега је правилно поништено и тужени обавезан да тужиоцу накнади штету у висини од 18 изгубљених зарада за утужени период. Чињеница на коју је тужени указивао током поступка (на коју указује и у ревизији) да је услед смањеног обима посла у једној од организационих јединица туженог (од укупно две) тј. хотелу „ББ“ на ... (где је тужилац радио) постојала потреба за технолошким, организационим и економским променама код туженог сама по себи не образује довољан отказни разлог. У конкретном случају, тужени је донео Правилник о изменама и допунама правилника о организацији и систематизацији послова туженог од 04.05.2012. године (којим је измењен претходни Правилник о организацији и систематизацији послова од 08.07.2011. године) којим је избрисано радно место конобара тако што је предвиђено „0“ извршилаца у сталном радном односу за ово радно место, при чему није било доказа је о његовој објави на огласној табли туженог у смислу члана 196. ставови 1. и 4. Устава Републике Србије и ступању на снагу. Упркос томе, овај акт је био основ за доношење одлуке Управног одбора туженог од 23.05.2012. године којом је најављено да ће због технолошких, организационих и економских промена код туженог у оквиру

периода од 30 дана доћи до престанка потребе за радом девет запослених на неодређено време (од укупно 53), уз давање овлашћења генералном директору за запосленог за који се утврди да је технолошки вишак откаже уговор о рад. Након тога, уследило је доношење решења генералног директора туженог од 28.05.2012. године о отказу уговора о раду тужиоцу услед технолошких, организационих и економских промена и смањеног обима посла уз исплату отпремнине, иако се у том решењу не помиње Правилник о изменама и допунама правилника о организацији и систематизацији послова туженог од 04.05.2012. године.

Све ово, супротно наводима ревизије туженог, указује да за доношење предметног решења о отказу уговора о раду, иако се позива на технолошке, организационе и економске промене код туженог и смањен обим посла, није било правног основа ни у Правилнику о организацији и систематизацији послова од 08.07.2011. године јер је тим актом за радно место конобар (на којем је тужилац радио) било систематизовано 4 извршилаца, а ни у измењеном Правилнику о организацији и систематизацији послова 04.05.2012. године којим је број извршилаца на радном месту конобар сведен на „0“ јер тужени изведеним доказима није доказао у смислу члана 231. ЗПП да је тај акт ступио на снагу, па ни у одлуци Управног одбора од 23.05.2012. године којом су само најављене технолошке, организационе и економске промене код туженог у наредном периоду од 30 дана, а тужени изведеним доказима није доказао да је до тих промена заиста и дошло.

Осталим ревизијским наводима напада се правилност утврђеног чињеничног стања, што не може бити ревизијски разлог на основу члана 407. ЗПП.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

Приликом доношења одлуке Врховни суд је имао у виду да очигледне погрешке у означавању датума и године доношења Правилника о организацији и систематизацији радних места код туженог (наведено 08.07.2011. године, уместо 04.05.2012. године), ннижестепени судови могу да отконе доношењем решења о исправци у смислу члана 362. ЗПП.

**Председник већа – судија
Ивана Рађеновић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић